

STADSREVISIONEN

REVISORSGRUPP 1

2007-10-23

STOCKHOLMS STAD	
Kommunstyrelsen	
KF:KS Kansli	
Ink.	2007 -10- 2 5
Dnr:	322 - 4265 / 2007
Till:	RIV

Till
Kommunstyrelsen
Utbildningsnämnden
Stadsdelsnämnderna i
Hässelby-Vällingby, Farsta och Älvsjö

SÅ ANVÄNDS STADENS LÄRARRESURSER enligt granskning på högstadiet vid tio grundskolor

Revisorsgrupp 1 har den 23 oktober 2007 behandlat bifogade revisionsrapport (nr 7/2007).

Stadsrevisionens granskning av hur lärarresursen används inom stadens grundskolor har genomförts i flera steg under åren 2004 – 2007. Tidigare granskningar har redovisats i rapport 2005:6 och rapport 2007:2. I den nu aktuella rapporten sammanfattas Stadsrevisionens iakttagelser och kommentarer.

Revisorerna vill särskilt framhålla vikten av att lärarna blir mer tillgängliga för eleverna och att lärarnas tid används på ett sätt som främjar lärande och utveckling. Det förutsätter en *aktiv styrning* av lärarnas tidsanvändning med utgångspunkt från skolans uppdrag och mål. Det förutsätter också en *systematisk uppföljning* av tidsanvändningen relaterad till elevernas resultat.

Det är även angeläget att staden som arbetsgivare aktivt arbetar för ett centralt läraravtal som påtagligare främjar ett förändrat synsätt på lärarnas tidsanvändning och ändamålsenliga former för att organisera lärarnas arbete. Stadens lokala avtal behöver också bli tydligare i dessa delar. Staden bör på olika sätt uppmuntra andra arbetstidslösningar än den grundkonstruktion som det nuvarande läraravtalet innehåller. Detta bör vara prioriterade frågor i stadens fortsatta skolutvecklingsarbete.

I övrigt hänvisar revisorerna till rapporten och överlämnar den till kommunstyrelsen och utbildningsnämnden för yttrande senast *den 10 mars 2008*. Rapporten överlämnas för kännedom till de granskade stadsdelsnämnderna.

På revisorernas vägnar

Bengt Akalla
ordförande

Stefan Rydberg
sekreterare

Kopia till

Stadsdirektören

Förvaltningschefen vid utbildningsförvaltningen

Stadsdelsdirektörerna i Hässelby-Vällingby, Farsta och Älvsjö stadsdelsnämnder

Rapportsammandrag

SÅ ANVÄNDS STADENS LÄRARRESURSER enligt granskning på högstadiet vid tio grundskolor

Olika studier och forskningsrapporter visar att lärarnas tidsanvändning och tillgänglighet har stor betydelse för elevernas lärande och resultat. Detta har varit en viktig utgångspunkt för Stadsrevisionens granskning av hur stadens lärarresurser används. En annan viktig utgångspunkt är senare års utveckling inom avtalsområdet och de nya möjligheterna att organisera lärararbetet.

Stadens kostnad för den kommunala grundskolan uppgick till ca 4,8 miljarder kronor år 2006, varav ca 2,2 miljarder var lärarlöner.

Stadsrevisionens granskning av hur lärarresursen används inom grundskolan har genomförts i flera steg under åren 2004 – 2007. I den nu aktuella rapporten sammanfattas Stadsrevisionens iakttagelser och kommentarer.

STADSREVISIONENS IAKTTAGELSER

En central del i granskningen har varit att under en avgränsad tid mäta hur lärarna använder sin tid till olika arbetsuppgifter. De medverkande lärarna har själva registrerat sin tid med hjälp av handdator.

Tidmätningen visar sammanfattningsvis följande:

- Lärarna använder i genomsnitt 30 % av sin tid till undervisning och därutöver 10 % till andra aktiviteter tillsammans med eleverna.
- Ca 60 % av lärarnas tid används till arbetsuppgifter utan elevkontakt (t.ex. för- och efterarbete, planering och kompetensutveckling). I snitt behövs således 1½ timme av olika "förutsättningar" för att "producera" 1 timme *tid med elev*.
- Lärarnas förtroendearbetstid uppgår i genomsnitt till 14 %, vilket kan jämföras med avtalets 22 %. Ingen av de granskade skolorna når upp till avtalets nivå.

Granskningen i övrigt visar sammanfattningsvis följande:

- Rektors planering och uppföljning av lärarnas arbetstid är inte tillräcklig.
- Skolornas styrdokument beskriver sällan hur resurserna ska användas för att nå målen.
- De s.k. tjänstefördelningarna omfattar i regel endast undervisningstiden (dvs. i snitt 30 % av arbetstiden).
- Många rektorer saknar ett centralt stöd i arbetet med att utveckla arbetsformer och arbetsorganisation.
- Sammantaget innebär detta att skolornas planering av lärarresursen i de flesta fallen följer en "traditionell modell".

Med utgångspunkt från tidmätningen och de diskussioner som skett med skolor och verksamhetsansvariga bedömer revisionskontoret att det finns möjligheter att öka lärarnas tid tillsammans med eleverna. Detta förutsätter dock en bättre styrning och uppföljning av lärarnas arbetstid. Självklart är det i detta sammanhang viktigt att också se till hur tiden används, dvs. till innehåll och kvalitet i verksamheten.

Revisionskontoret kan konstatera att de senaste läraravtalen har möjliggjort en mer flexibel användning av lärarnas tid. Möjligheter finns att organisera arbetet så att lärarnas tid tillsammans med eleverna ökar och så att lärarna är tillgängliga för eleverna under en större del av arbetsveckan – utan att lärarnas arbetstid behöver öka.

STADSREVISIONENS KOMMENTARER

Det är angeläget att lärarnas tid tillsammans med eleverna ökar

Med utgångspunkt från att lärarnas tidsanvändning och tillgänglighet har stor betydelse för elevernas resultat, är det angeläget att både på stadsövergripande nivå och skolnivå eftersträva en arbetsorganisation som innebär att lärarnas tid används på det sätt som bäst främjar elevernas lärande och utveckling. Här kan tydliga mål för tidsanvändningen fylla en funktion.

Styrningen och uppföljningen av lärartiden bör bli bättre

På både övergripande nivå och skolnivå behövs en mer *aktiv styrning* av lärarnas tidsanvändning med utgångspunkt från skolans uppdrag och mål. Det behövs också en mer *systematisk uppföljning* av tidsanvändningen relaterad till elevernas resultat. Dessutom behövs planerings- och uppföljningsverktyg som är anpassade till skolans förutsättningar.

Lärarnas arbetstidavtal behöver anpassas till skolans uppdrag och mål

Det är angeläget att staden i sin egenskap av arbetsgivare aktivt arbetar för ett centralt kollektivavtal som påtagligare främjar ett förändrat synsätt på lärarnas tidsanvändning och ändamålsenliga former att organisera lärarnas arbete.

Det är också viktigt att stadens lokala kollektivavtal blir tydligare i dessa delar. Staden bör på olika sätt uppmuntra andra arbetstidslösningar än den grundkonstruktion som det nuvarande läraravtalet innehåller. Detta bör vara prioriterade frågor i stadens fortsatta skolutvecklingsarbete.

GRANSKNINGENS GENOMFÖRANDE

Granskningen under 2006 och 2007, som skett i *två steg*, har genomförts på högstadienivå vid sammanlagt tio grundskolor inom stadsdelsnämnderna Hässelby-Vällingby, Farsta och Älvsjö. Ett arbetslag per skola, sammanlagt 105 lärare, har deltagit i granskningen.

En viktig del i det *första steget* av granskningen var att under en begränsad tid mäta hur lärarna använder sin tid för olika arbetsmoment. Huvudmomenten delar in lärarnas totala arbetstid i tre större delar – *tid med elev, tid för skola och förtroendearbetstid*. ”Tid med elev” och ”tid för skola” ingår i den reglerade arbetsplatsförlagda tiden.

I det *andra steget* av granskningen har intervjuer skett med rektorer och lärare vid de medverkande skolorna samt med verksamhetsansvariga vid de granskade nämnderna. Vid intervjuerna har resultatet av granskningen i steg 1 diskuterats, liksom möjligheterna till förändring och utveckling.

LÄRARAVTALET

Enligt läraravtalet uppgår den genomsnittliga *årsarbetstiden* (exklusive semester och rast) till 1 767 timmar per heltidsanställd.

Den *reglerade arbetstiden* för en heltidsanställd lärare är 1 360 timmar per/år. Normalt ska den reglerade arbetstiden utföras på arbetsplatsen.

Den del av arbetstiden som överstiger 1 360 timmar är s.k. *förtroendearbetstid*. Denna tid, som uppgår till ca 22 % av årsarbetstiden (inkl. rast), förfogar varje lärare själv över.

FRÅGOR OM RAPPORTEN BESVARAS AV

- Förtroendevald revisor Siv Rodin
08-21 58 00, 0707-20 00 54
- Förtroendevald revisor David Winks
070- 737 41 86
- Stadsrevisor Staffan Moberg
08-508 29 414

Rapporten finns på www.stockholm.se/revision